

Vprašanja in odgovori.

J. T. v D.

Za neki dolg mi je dolžnik zastavil kolo. Zdaj dolga ne izplača. Ali smem kolo rabiti?

Odgovor:

Ne. Kolo je samo zastavljeno kot kritje in ga morate v istem stanju vrniti, kot ste ga prejeli. Če hočete priti do konca z dolžnikom, morate dolg iztožiti. Če ga sami prodate ali obdržite, vas lahko prime za odškodnino.

A. T. P.

Sosed ima tik ob cesti narejeno kopico sena. Za kopico so takoj hiše. Nevarnost požara je velika. Ali lahko zahtevamo, da jo prestavi?

Odgovor:

Javite zadevo občini, ona bo odredila in bo držalo.

Št. T. v Str.

Hči je samostojna, ima svoj svet in je delala v tovarni in je sedaj v bolnici. Ali moram res jaz plačati za njo?

Odgovor:

Ne. Občina naj poroča, da ima svojo lastnino. Sicer pa je vendar bila pri bolniški blagajni.

H. K. v L.

Sosed mi spušča les preko mladega nasada in mi dela škodo. Ima druge riže na razpolago. Kako naj brez tožbe zabranim?

Odgovor:

S pametno besedo, če bo sosed hotel ubogati. Če ne, zgradite z vejami vrh riže. Ako razdere, ga prijavite občini. Ako se tudi tam ne pobotata, ostane samo tožba.

J. H. v Sv. T.

Posestvo sem kupil. Prejšnji lastnik je ostal dolžan na davkih, sedaj terja davkarija mene. Ali sem dolžen plačati?

Odgovor:

Ako so zaostali davki vknjiženi, ste dolžni plačati. Ako niso vknjiženi, niste dolžni plačati, ker plačujete davek šele od tedaj, ko je vaše.

J. K. v G.

Moj sosed hoče postaviti ob moji njivi poslopje, koliko od meje ga more postaviti?

Odgovor:

Ta mesec je izšel novi gradbeni zakon. Dobite ga na občini, ker je objavljen v Uradnem listu. Tam boste našli vse glede stavb. Glede prostora pa ne boste mogli nič protestirati.

B. M. v L. O.

Mlin imam. Sosed mi je odpeljal vodo, ki sicer potem zopet pride v grabo, toda v manjši množini. Ali to sme?

Odgovor:

Na svojem posestvu sme in ker vi nimate za mlin obrti, ampak le za domačo rabo. Mora pa na meji svojega posestva zopet pustiti vodo v miru, da teče na vaše. Tu napravite jez, kjer se voda zbira, da jo imete, kadar meljete.

J. P. v L.

Ali smem zajca ustreliti, če mi dela škodo?

Odgovor:

Na to vprašanje nam je lovsko društvo poslalo obvestilo, da ga kmet ne sme ustreliti. Kakor pa je že znano, prodira mnjenje, da se zajca proglašajo za škodljivca in bo prosto njegovo uničevanje.

L. I. v P.

Ko odslužim vojake, bi rad šel k orožnikom. Ali lahko že sedaj prosim?

Odgovor:

Ne. Sprejem bo odvisen od tega, kako ste služili in če bo kaj prostora. Na jugu države dobite službo orožnika, samo tam je težja služba.

M. J. v M.

Sin je odslužil vojake in bi rad šel v Maribor v kurilnico. Kaj naj napravi?

Odgovor:

Če je v kaki stroki, kjučavničarski ali podobni, izvežban, naj predloži izpričevala. Koliko je znano, so vsa mesta zasedena. Sicer pa lahko poizkusi. Vpraša naj osebno.

*

Srečanje.

Prenovljen voz podzemne železnice v jutru. Tesno sedijo potniki eden poleg drugega. Na vsakem obrazu je poznati naglico ter nemir, vsak hoče le naprej, da bi došel na kraj dela. Med vsemi delavci ter nižjimi nastavljenici,

ki se stiskajo in zrejo eden drugemu nekako ogorčeno v oči, je posebno viden velik in lepo oblečen gospod. Drži se za zgornje držalo in gleda mirno po množici. Pred njim stoji majhen možič v modri delovni obleki in skuša čitati časnik ter žveči ne baš prikupljivo dišeče zelišče. Na ovinku ga potegne nazaj in suné proti elegantnemu gospodu. Z opravičilom se obrne. Pogleda obeh se srečata. Delavec se hoče poglobiti v svoj časopis, gospodu zrastejo oči od začudenja. Za par trenutkov zapre oči in sledi delavcu, ko ta izstopi na eni od prihodnjih postaj.

»Oprostite, ali niste vi Ententhal?« Delavec se začuden obrne.

»Da.« odgovori.

»Niste li bili pred desetimi leti paznik v kaznilnici?«

»Da. Od kedaj in kako me poznate? Ali —.« Delavec je stopil korak nazaj. »Vi ste —.«

»Čisto pravilno, jaz sem kaznjenec številka 21, katerega ste že gotovo stokrat prekleli.« Za trenutek se pojavi na delavčevem obrazu kakor sovraštvo, pa dobrohotni izraz zmaga.

»Kaj prav za prav hočete od mene? Natanko veste, da ste me spravili ob službo in ob kruh. Pustite me vsaj sedaj pri miru.« Obrne se, da bi nadaljeval svojo pot, a bivši kaznjenec mu položi roko na ramo.

»Rad bi govoril z vami kake četrt ure. Mislim, da boste drugače mislili o meni po razgovoru. Takrat sem se hotel vrniti za vsako ceno, a nisem mogel. Razumete, ni bilo mogoče!«

»O tem me boste pač težko prepričali. Vendar vas hočem poslušati.«

Oba sta stopila v majhno krčmo v bližini in naročila malenkost. Bivši kaznjenec si je prižgal cigaro in se naslonil.

»Če je kaj v mojem življenju, česar ne bom nikdar pozabil, Ententhal, je gotovo vaša dobrosrčnost pred desetimi leti. Sigurno bi bil ob pamet, ali bi si bil končal življenje, ako bi se me ne bili usmilili vi. Niste še bili dolgo v

rom solnce. Tudi mene tepe nesreča. Krava je bolna. Ni mleka, ničesar! Od česa živeti?«

»Je pred časom storila? Smo slišali. Smilil si se nam.«

»Tako lepo sem imel že vse preračunjeno: tele prodam — toliko in toliko upam dobiti zanj — pa bo spet za najhujšo silo.«

»Težko je za denar, težko, vem, Matija«, je prikimaval Peter, da ne bi soseda žalil. A v srcu mu je vstajala misel: »Ko bi le nikomur huje ne bilo ko tebi! Suh denar imaš na kupu. In zdrav si kakor mlad hrast.«

»Solnce in nesreča, ta dva nikoli ne spita«, je zmajeval z glavo Matija, na videz zelo potr. Nemirno je prestopal, da mu je satan zašepetal jezno in zaničljivo: »Kaj pa se zvijaš, šleva? Povej naravnost, pa bo!«

Napol neodločno, napol prihuljeno in mračno je pogledal Matija okoli sebe, kakor bi se hotel kar lotiti nevidnega skušnjavca, ali kakor bi se bal, da bi bila v bližini kaka nepotrebna priča. Ko se je prepričal, da je ni, je dejal naglo in trdo:

»Veš, Peter, mislim sem, če bi mi mogel zdaj ti tisto malenkost vrniti.«

»Kakšno malenkost?« se je začudil Koren.

»Tistih stodvajset rajniš.«

Koren je potisnil Ivančka, ki se je ob njegovih kolenih gugal, neprijazno od sebe, tako se je zgenil. Kakor ga ne bi bil še nikoli videl, je strmel v soseda. Blede lice mu je postalo še bledeje, od strahu, ki ga je z mrzlo roko za srce pograbil in ga neusmiljeno stisnil. A takoj nato ga je podplula bolna rdečica. Čutil je, kako mu vsa kri kipi v glavo in mu tam sumi, kakor bi vrela.

»Zaboga, saj sem ti že vrnil.«

Zdaj se je čudil Matija. Prestrašeno in neverno je pogledal Korena.

»Vrnil? Pa se šališ, Peter? Kdaj? Kje?«

»Pri Zorku. Menda briješ le norce z menoj, Matija?«

»Kaj bom bril norce? Ko pa res potrebujem. O kakem povračilu mi pa res ni nič znano.«

Peter je naglo vstal. Od prevelikega razburjenja ni mogel več sedeti.

»Pa vendar ne boš tajil, Matija?« je prosil.

»Kaj bi tajil? Bi vendar moral vedeti, če bi mi bil vrnil. Kaj takega človek vendar ne pozabi čez noč.«

»V sredo po novem letu sem ti dal v Zorkovi gostilni. Kravo sem prodal v mestu. Domov grede sem ti vrnil.«

»Pri Zorku? Lahko zdaj tako praviš. Zorko je od svečnice v grobu.«

Vas nestrpno pričakuje Vaša ljubeča Anica X!»

Da krava ne brca. Na živinjskem semnju je kupil kravo. Kupec sumi, da krava ni brez napake kot je zatrjeval prodajalec. Zato vpraša kmeta: »No, povej po pravici, ali ima krava kaj napak ali ne? Saj je sedaj itak vseeno, ker je že plačana.« Kmet se namuzne in pravi: »Druge napake nima, samo brca rada!« »O, nič ne dé, če nima drugega pogreška, mene ne bo brcala.« pravi kupec. »Jaz znam to narediti!« Vsi radovedni, kako je to treba narediti, prosijo ga, naj jim pove. Kupec počene h kravi, jo prime za vime in reče prodajalcu, naj stori prav ta-

službi, še ne prav zagrižen paznik, ker sicer bi sploh ne bili storili kaj takega. Le za eno noč ste prevzeli odgovornost nase in ste se zadovoljili s smešno častno besedo, da bom ob peti uri zjutraj nazaj v kaznilnici. Držal bi bil besedo brezpogojno, ako bi se ne bilo nekaj zgodilo. Izpustili ste me ob desetih v noči, ali se še spominjate? Nikdo me ni videl in povrh je ležala zunaj še gosta megla. Preskrbeli ste mi obleke in skraja je poteklo vse dobro. Peljal sem se naravnost proti zapadu in ker sem imel že tri leta kazni za seboj, me ni spoznal nikdo. Si pač lahko predstavljate, kaj počne kaznjenev v par urah prostosti. Podal sem se v kavarno in nato plesal v nekem bolj zakotnem vinskem hramu. Ob polnoči sem se poslovil od pijače in sem korakal navzdol ob Knežnjem jezcu. Naenkrat sem prepoznal pred seboj nekdanjo ženo. Smejala ter režala se je, tudi možki ob njeni strani mi je bil znan. Bili sta obe kanalji, ki me nista hoteli poznati pri sodni obravnavi, čeravno sta imeli mnogo več na vesti nego jaz. Žena se je kmalu po obsodbi pustila ločiti od mene. Nekaj časa sem sledil paru. Bližali smo se počasi mojemu prejšnjemu stanovanju, ko sem čul, da so se zaprla za obema večna vrata, je bilo za mene preveč. Ne daleč proč od hiše sem sedel na klep in sem koval maščevalne načrte. Dobra ura je minula, predno se je zopet pojavil oni mož. Ulica je bila prazna. Megla in drevesa so onemogočala vsak pogled v daljavo. Ko je hotel mimo mene, sem mu zastavil pot. Trenutno me je prepoznal in začel kričati na pomoč in jaz sem ga seve obdeloval s pestmi. Koraki so se bližali, spomnil sem se, da bi me kdor lahko ujel, kar bi se nikakor ne smelo zgoditi. Pustil sem lepova na tleh in stekel po ulici! Prega-njalci v gosti megli niso imeli sreče in so kmalu zgubili sled. Bližnja ura je bila štiri čez polnoč, ves prestrašen sem krenil na povrat, kaznilnica je bila še daleč. Bolj sem bežal nego kora-

kal. Pred majhnim mostom preko kanala je bila gruča ljudi. Baš se je bila pognala ženska v vodo. Preko mostne ograje je bilo videti, kako se nekdo potaplja. Sploh je bila meurnost, da sem postal. Še večja budalost je bila, da sem vrgel s sebe sukajo in skočil v vodo. Ženska je bila že napol mrtva, ko sem jo dosegel in priplaval z njo k bregu. Naenkrat sem zagledal pred seboj dva stražnika, katera je privabil naval ljudi, ki so čakali na rešeno in na rešitelja. Žensko so mi takoj iztrgali radovedneži iz rok, jaz sem se zagnal nazaj v valove in plaval z vsemi možmi le naprej. Nikdo me ni pogrešil. Ko sem splaval šklepetajočih zob na suho, sem čul, kako je bila ura z mogočnimi udarci — pet! Ostal sem na svobodi, katera ste mi vi podarili, sem danes premožen mož in moja kazen je že zastarala. Ako bi ne bil danes moj avtomobil slučajno pokvarjen, bi se midva ne bila sešla. Iskal sem vas, nikdo mi ni znal povedati vašega naslova.

»To se je zgodilo 19. marca 1911, mar li ne?« razburjeno se je glasilo vprašanje delavca.

»Natančno na ta dan. Šele proti večeru omenjenega dne sem se zatekel k prijateljem, ki so me prikrili zasedujoči oblasti. Lotilo se me je pljučno vnetje, katerega sem srečno prebolel.«

»Ali veste, komu ste oteli taisto jutro življenje?«

»Ne.«

»Pridite, pokazal vam bom iz valov oteto žensko. Je namreč moja žena. Takrat je še bila moja nevesta, in nisva se mogla poročiti. Danes je zame praznik. Že deset let iščem rešitelja soproge, da bi se mu zahvalile. Ona je bila, katero ste vi rešili, vaš pobeg me je oropal službe, a našel sem boljši kruh in zame res zlato zakonsko srečo!«

*

Raznoterosti.

Kralj z največ ženami in potomci. Zamorski kralj Alifin Ogo v zapadno

afriski pokrajini Nigerije ima 400 žen in 600 otrok. Ogo pa ni na zunaj ostuden ali smešno našemljen kakor nekateri drugi zamorski kralji ter knezi, ampak zelo prikupljive zunanosti. Kadar sedi na prestolu, ima na glavi lično zlato krono, žezlo je srebrno in oblečen je v dragocen žamet.

Odšelki jezdecov armade Združenih držav Amerike tvorijo brezžične sprejemne postaje. Vsak jezdec ima na konju brezžično postajo, za anteno mu služi sulica, ki je ovita z bakreno žico.

Velikan s trinajstimi leti. 13 letni Robert Wadlow v severoameriški državi Illinois ju visok 18 m 22.6 cm in tehta 145 kg. Velikan je srednje velikih ter suhljatih staršev.

Lončica še vedno največje mesto. Uradno je bil objavljen rezultat ljudskega štetja, ki se je vršil v Angliji meseca aprila. Podatki izkazujejo skupnega prebivalstva Anglije nekaj manj kakor 45 milijonov. London je še vedno ohranil prvo mesto na svetu po številu prebivalcev. Šteje namreč nad 8 milijonov ljudi, kar znači porast 10% v zadnjih desetih letih. Newyork je po zadnjem štetju izkazoval nekaj manj kakor 7 milijonov ljudi.

Ne morejo se odvaditi človeškega mesa. S svoje raziskovalne ekspedicije v Afriki se je povrnil Amerikanec H. Bradley. Med svojim zanimivim pripovedovanjem omenja tudi, da je naletel v Belgijskem Kongu na pritlikavo pleme Pigmejcev, med katerimi je največji mož visok štiri čevlje; ženske dosežejo velikost do treh čevljev in pol. Udani pa so ti pritlikavci uživanju človeškega mesa, od česar jih ni mogoče odvaditi. Bradley pravi, da se je trudil na vse načine, da bi jim primrzil to navado, a ni uspel.

Obscjen na sto let. Pred sodiščem v Chikagu je bila razprava, kakoršne to sodišče še nima zaznamovane v svoji zgodovini. Tekom treh ur dvajset minut je bila proti nekemu zločincu vložena obtožba, končana obravnava in izrečena obsodba. Obsojenec je Thomp-

ko od druge strani. Ko prodajalec že tudi čepi, mu reče kupec: »No, zdaj pa predeni midednar, ki si ga dobil za kravo, iz roko v roko pod vimenom, pa te ne bo nikoli več nobena krava hrcnila.« Ko da kmet tujcu denar pod vimenom v roko, misleč, Bog ve kako čaravnostvo se vrši, kupec z denarjem vstane, ga spravi in reče smehtljaje: »No, zdaj pa me ne bo več hrcnila!« in odide. Kmetu pa je krava, ki jo je prodal brez napake, ostala zdaj z napako.

Čemu so Peterček najbolj čudil, je to, da mora iti spat, ko se ni zaspan in da mora vstati, ko bi rad še spal.

Peter se je prijel za prsi. Zapeklo ga je v njih, tako mu je postalo vroče od nenadnega strahu.

»Pa iz groba vstane, če mi storiš tako krivico.«

»Kakšno krivico?« se je delal Matija užaljenega.

»Pošteno sem ti posodil, poštene vrnil.«

»Sem, pošteno, Bog ve.«

»Imaš kaj pisanega?«

»Ne. Saj sva soseda in prijatelja.«

»Imaš priče?«

»Ne. Zorko je mrtev.«

»Mrtev, škoda! Tako ne more pričati ne tebi, da si plačal, ne meni, da mičesar dobil nisem.«

»Matija, da danes sem mislil, da si kristjan.«

Petek je zamahnil z roko, kakor bi hotel vreči tega kristjana kot ničvredno pleve v veter.

»Peter, pustiva to. In mrtve pustiva. Vrni mi zlepim, da ne bo tožb.«

»Jezus, tožili me hočeš? Po krivici?«

»Ne bi rad.« — Pomisljal je, preudarjajoč gledal tja čez njivo. — »Veš kaj, Peter, če ti je za denar težko, pa mi daj njivo tamle.«

»Ali noriš, Matija? Kako pa naj živimo brez te njive? In dali ti jo zastonj, kakor se pošari otroku jabolko?«

»Za stodvajset rajniš, Peter! To ni zastonj, bogme! In da ne rečeš: 'Sosed Matija je pogan', bi ti kak desetak še pridal. Take kupčije ne narediš več.«

Peter se je prijel za glavo, vso potno od telesne slabosti, od kašlja, ki se ga je v razburjenosti spet in spet loteval, od dušne tesnobe.

»Zdaj pa v resnici znorim. Saj si jih vendar dobil, Matija!«

»Nisem. Že vidim, da se bo treba obrniti na oblast. Ne hodim rad po kanclijah. A če mora biti. To imam zdaj za dobroto. Je pač res sirota na svetu.«

III.

Dve hiši sta bili od tega pomladnega dne bivališči velikega srčnega nemira, dve sosedni hiši, Korenova in Petkova.

Pri Korenu so govorili dan na dan o tem novem, groznem in neumljivem, ki je bilo prišlo nanje kakor nenadna smrt: pošteno vrnjeni dolg bi naj še vračali! Stodvajset goldinarjev pri tem siromaštva! Kje, za pet ran Kristusovih, jih naj vzamejo? Saj še zdravil ne morejo kupiti, ko pa dostikrat ni božjega pri hiši. Prodati? Kaj le? V hlevu je samo telčka, njih edino upanje. Ako ostane zdrava, pridejo sčasoma že do mleka, potrebnega v hiši kakor oči v glavi. Zdaj ga za Petra in otroke kupujejo, v vasi spodaj. Včasih morajo ostati po mesece na dolgu. Ni prijetno, a kako pomagati? Kravo so ob novem letu prodali.

(Dalje prihodnjič.)